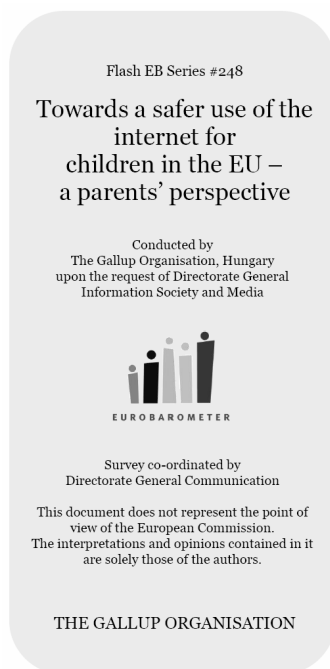

ČESKÁ REPUBLIKA A FLASH EUROBAROMETER 248

Jedním z nejaktuálnějších a zároveň velmi varovných příkladů mezinárodního srovnání chování v kyberprostoru mezi Českou republikou a jinými zeměmi Evropské unie je výzkumná zpráva „Pro bezpečné užívání Internetu dětmi v Evropské unii – Analytická zpráva z pohledu rodičů“ (Towards a safer use of the Internet for children in the EU – a parents' perspective Analytical report).

Zpráva byla publikována v prosinci 2008. Jedná se o tzv. „bleskový“ výzkum unijního generálního ředitelství pro statistiku Eurobarometer (Flash Eurobarometer 248).

Zpráva popisuje chování rodičů ve vztahu k jejich dětem co se týče využívání Internetu a mobilních telefonů, se zvláštním důrazem na to, jak uskutečňují příslušný dozor respektive zda vůbec zvládají na své děti dozírat.

Rozhovory probíhaly ve dnech 9. – 17. října 2008. Dotazováno bylo celkem 12 750 náhodně vybraných osob (v každé zemi okolo 500, pouze na Kypru, Maltě a v Lucembursku jen okolo 250 osob).

Respondenty byli **rodiče** (nevlastní rodiče, opatrovníci dětí), **dohlížející na děti ve věku 6 – 17 let** ve všech 27 členských zemích Unie. Pokud respondent nesl odpovědnost za více dětí ve vymezeném věku a odpovědi by se z tohoto důvodu lišily, byly odpovědi vztaženy k dítěti, jehož narozeniny byly nejbližší datu rozhovoru.

Konkrétně v rámci České republiky příslušná data dodala agentura Focus Agency, která zpovídala okolo 500 respondentů (číslo se u jednotlivých otázek liší). **Z řady odpovědí vyplývá velmi varovná situace v České republice, často nejhorší ze všech zemí Unie.**

Zpráva navazuje na starší průzkumy z dubna 2003 (Special Eurobarometer 203 a Candidate countries Eurobarometer CC-EB 2004.1) a června 2005 (Special Eurobarometer 250). Od nich se ale liší tím, že nezpovídá děti samotné a že předtím užívaný rozhovor s tazatelem přítomným u respondenta nahradilo dotazování po telefonu.

Odkazy:

- Flash Eurobarometer 248: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_248_en.pdf
- Special Eurobarometer 203: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_220_200_en.htm
- Candidate countries Eurobarometer CC-EB 2004.1: http://ec.europa.eu/public_opinion/cceb_en.htm

První skupina zjištění: Děti a rodiče jako uživatelé Internetu

Mezi země, kde je Internet rodiči relativně málo využíván, patří země jihu a jihovýchodu Evropy (Řecko, Kypr, Rumunsko atd.). Česká republika patří v tomto ohledu se svými 91 % ke špičce (**graf 2**). Víceméně obdobně vynívají výsledky pro užívání Internetu dětmi (**graf 3**).

Chart 2: Frequency of parents' Internet use

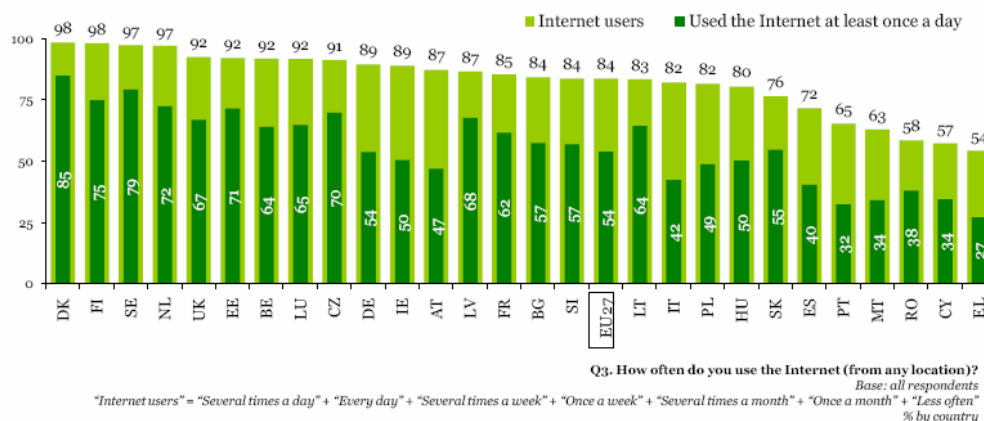
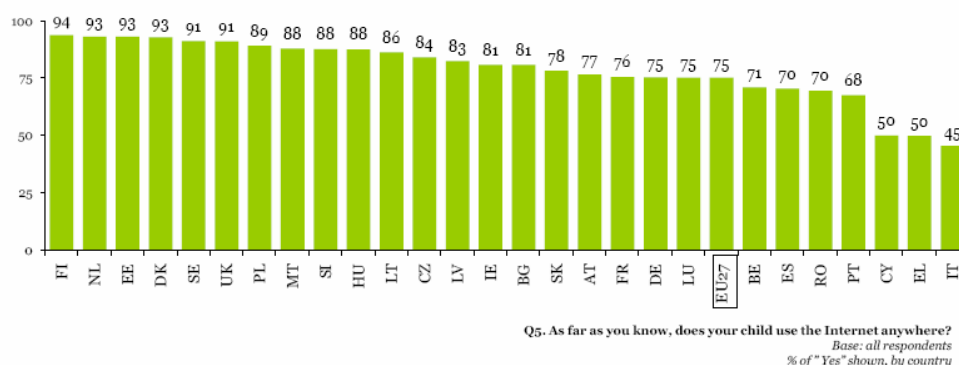
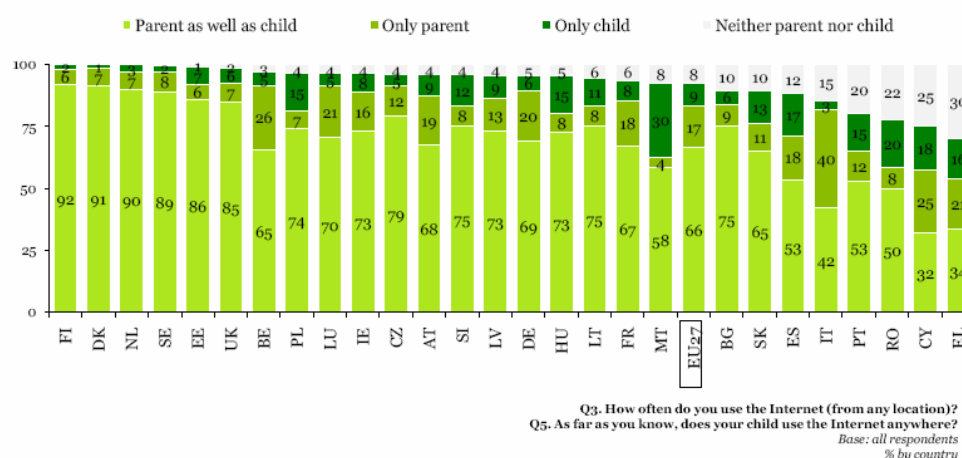

Chart 3: Does your child use the Internet?

Česká republika patří mezi země, kde je Internet více využíván rodiči než dětmi (byť tento aspekt není zdaleka tak výrazný, jako v Itálii či Belgii). Na opačném pólu pomyslné stupnice leží země jako Malta, Polsko nebo Rumunsko, kde je vysoký podíl internetově vzdělaných dětí, které jejich rodiče mohou jen obtížně kontrolovat (s ohledem na nedostatek vzdělání v oblasti užívání moderních technologií) (**graf 6**).

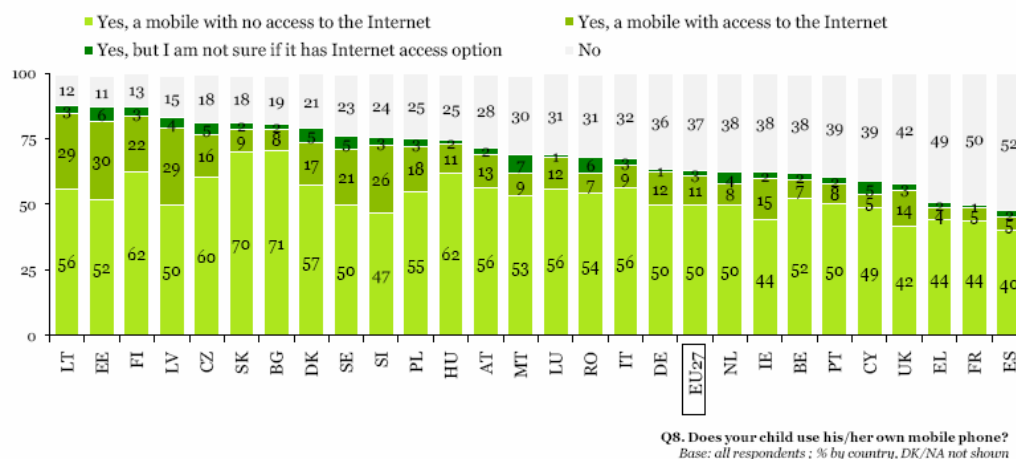
Chart 6: Parents' and children's Internet use

Druhá skupina zjištění: Děti a mobilní telefony

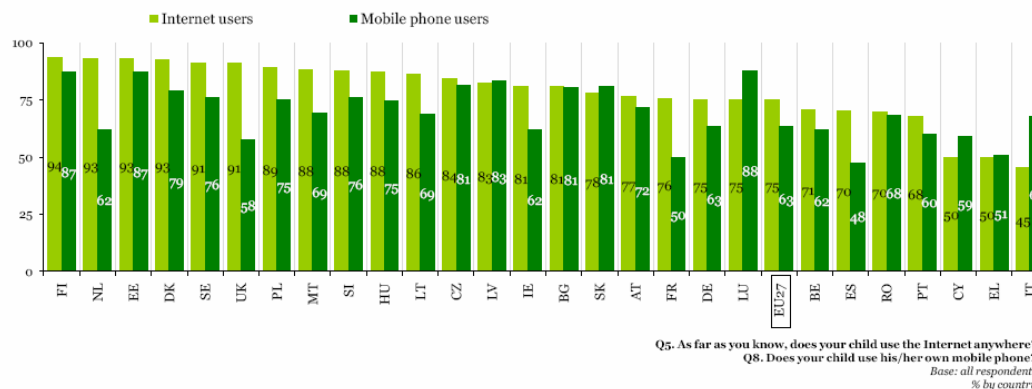
Česká republika je v pořadí zemí Evropské unie na pátém místě (82 %), co se týče vlastnictví mobilních telefonů dětmi (v obdobné situaci je řada jiných postsocialistických zemí: pobaltské státy, Slovensko, Bulharsko atd.). Ve Francii je to oproti tomu jen pouhá polovina dětské populace (**graf 17**). Země Pobaltí vedou, co se týče rozšíření telefonů s připojením na Internet mezi dětskou populací.

Chart 17: Does your child use a mobile phone of his/her own?

Užívání mobilních telefonů a Internet je v České republice mezi dětmi na zhruba stejné úrovni. Oproti tomu v Itálii je pro dítě Internet mnohem vzácnějším, než vlastnictví mobilního telefonu. Opačná situace je v Nizozemsku, Francii, Španělsku atd., kde je Internet pro děti dostupnější než mobilní telefon (**graf 19**).

Chart 19: Children's Internet and mobile phone use

Třetí skupina zjištění: Obavy rodičů z negativních dopadů Internetu na dítě

Co se týče obav z negativního dopadu sexuálního nebo násilného obsahu na Internetu, patří Česká republika mezi země, kde tyto obavy nejsou příliš frekventované (jen 21 % rodičů se této možnosti velmi obává). Ještě menší obavy (13 %) budí tento faktor u mobilních telefonů (grafy 21 a 22). Sebepoškození, sebevraždu či anorexii jako jeden z možných následků používání Internetu či mobilních telefonů vidí jen 14 % rodičů (graf 23). Zcela opačná je situace v zemích jako Francie, Portugalsko či Řecko (kde se vždy jedná o více než 50 % rodičů, vyjadřujících takové obavy).

Chart 21: How worried are you that your child might see sexually/violently explicit images on the Internet?

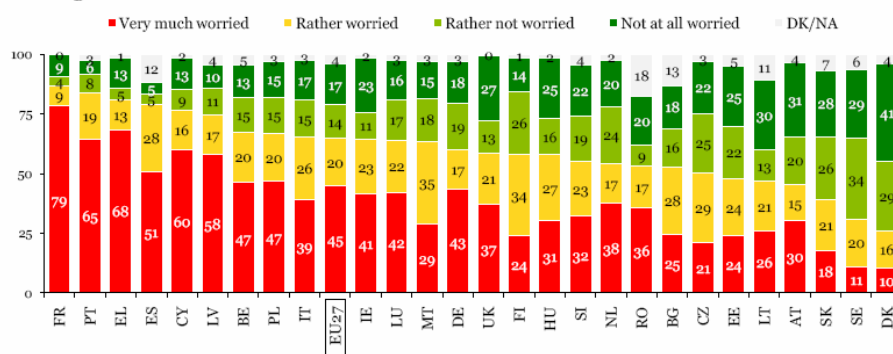
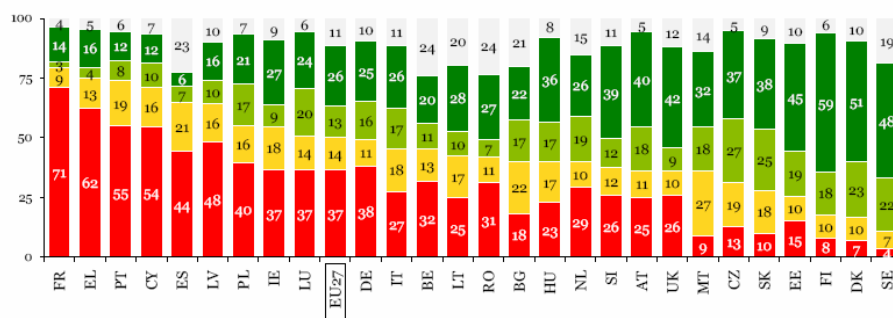
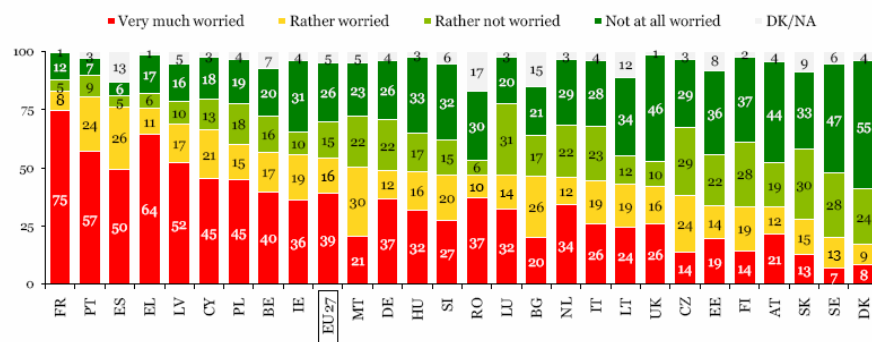

Chart 22: How worried are you that your child might see sexually/violently explicit images via his/her mobile phone?

Q9. How worried are you that when your child is using the Internet or mobile phone, he/she ...
Base: all respondents
% by country

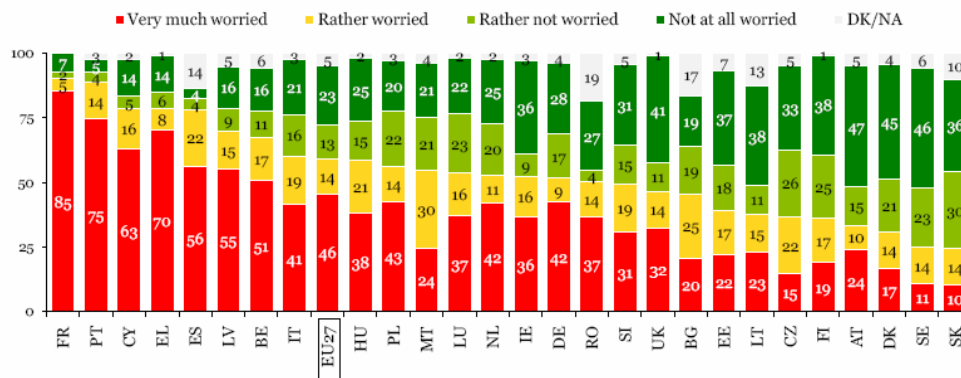
Chart 23: How worried are you that your child might get information about self-harm, suicide or anorexia when using the Internet/mobile phone?

Q9. How worried are you that when your child is using the Internet or mobile phone, he/she ...
Base: all respondents
% by country

Grooming (respektive cyber-grooming, tedy případy, kdy se zletilá osoba – deviant - vydává za jinou, zpravidla nezletilou osobu, s cílem vylákat nezletilého komunikujícího na místa, kde ho může zneužívat) v České republice u rodičů opět nevzbuzuje závažnější obavy (jen 15 %) (**graf 24**). Ještě více je podhodnocen potenciál pro šikanu prostřednictvím Internetu nebo mobilního telefonu (12 respektive 11 %) (**grafy 25 a 26**). Na opačném pólu se objevují země jako Francie, Řecko, Portugalsko, Kypr a Španělsko, kde tyto možnosti vzbuzují významné obavy.

Chart 24: How worried are you that your child might become a **victim of online grooming**?

Q9. How worried are you that when your child is using the Internet or mobile phone, he/she ...
Base: all respondents
% by country

Chart 25: How worried are you that your child could be **bullied online by other children**?

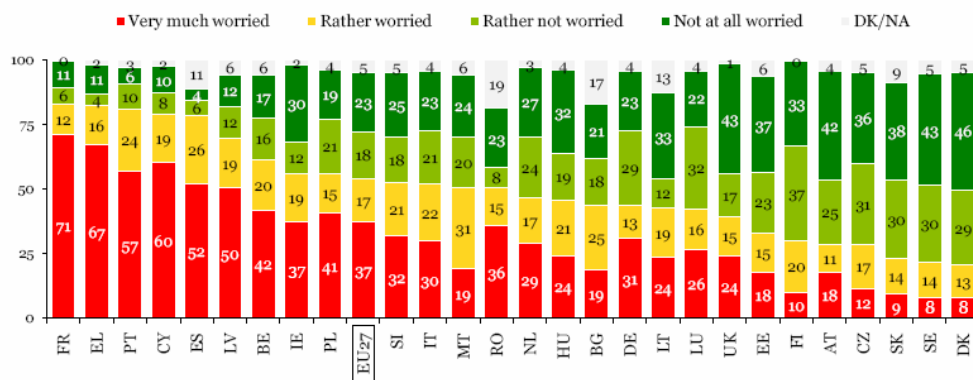
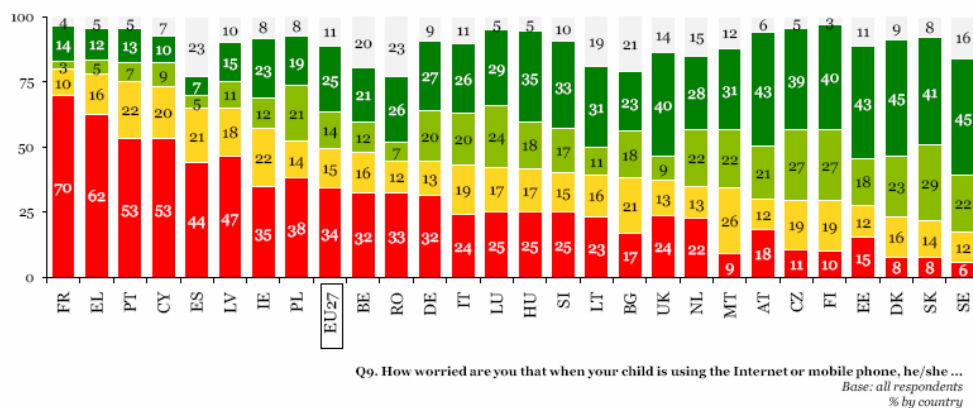

Chart 26: How worried are you that your child could be **bullied by other children via his/her mobile phone**?

Q9. How worried are you that when your child is using the Internet or mobile phone, he/she ...
Base: all respondents
% by country

Obavy ze sociální izolace, pokud dítě stráví „příliš mnoho“ času on-line v České republice výrazně trápí rovněž malé procento rodičů (12 %) (**graf 27**). V celé Evropské unii se obecně malé obavy pojí s možností, že dítě uvolní na Internetu své osobní údaje (jen u málo zemí tento podíl překročí 20 %, v České republice dokonce pouze 16 %) (**graf 28**).

Chart 27: How worried are you that your child might become isolated from other people when spending too much time online?

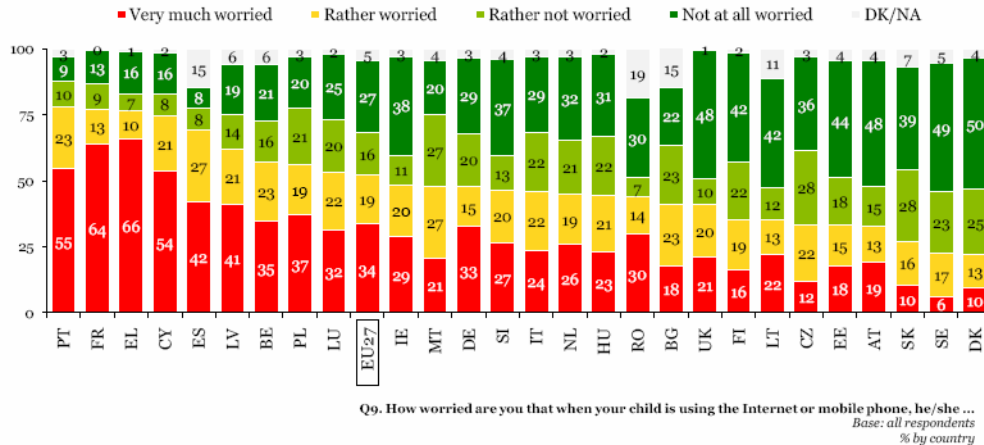
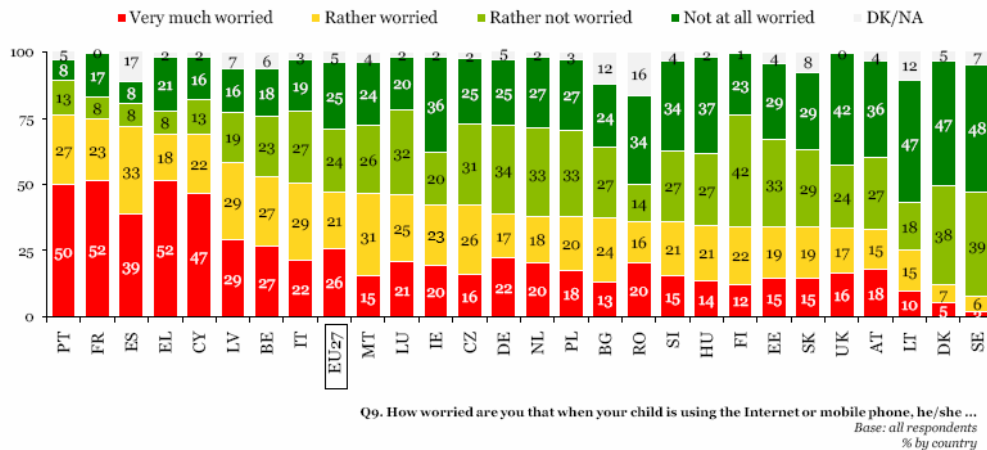

Chart 28: How worried are you that your child might give out personal/private information online?

Shrnutí výše uvedených grafů v případě České republiky (pokud se sečtou odpovědi „velmi se obávám“ a „obávám se“) hovoří o největší obavě z negativního vlivu sexuálního a násilného obsahu na Internetu (50 %), sebepoškození, sebevraždy a anorexie (38 %) a „groomingu“ (36 %).

Table 3: When your child uses the Internet or a mobile phone, how worried are you that he/she ... ?
(three most mentioned concerns)

BE	%	BG	%	CZ	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	67	See sexually/violently explicit images on the Internet	53	See sexually/violently explicit images on the Internet	50
Victim of online grooming	67	Get information about self-harm, suicide, anorexia	46	Get information about self-harm, suicide, anorexia	38
Bullied online by other children	62	Victim of online grooming	46	Victim of online grooming	36
DK	%	DE	%	EE	%
Victim of online grooming	31	See sexually/violently explicit images on the Internet	60	See sexually/violently explicit images on the Internet	48
See sexually/violently explicit images on the Internet	26	Victim of online grooming	52	Victim of online grooming	39
Bullied via the mobile phone	23	Get information about self-harm, suicide, anorexia	49	Get information about self-harm, suicide, anorexia	34
EL	%	ES	%	FR	%
Bullied online by other children	83	See sexually/violently explicit images on the Internet	79	Victim of online grooming	90
See sexually/violently explicit images on the Internet	81	Bullied online by other children	78	See sexually/violently explicit images on the Internet	87
Victim of online grooming	78	Victim of online grooming	78	Bullied online by other children	83
IE	%	IT	%	CY	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	64	See sexually/violently explicit images on the Internet	65	Bullied online by other children	79
Bullied online by other children	56	Victim of online grooming	60	Victim of online grooming	78
Get information about self-harm, suicide, anorexia	55	Bullied online by other children	52	See sexually/violently explicit images on the Internet	76
LV	%	LT	%	LU	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	75	See sexually/violently explicit images on the Internet	47	See sexually/violently explicit images on the Internet	64
Victim of online grooming	70	Get information about self-harm, suicide, anorexia	43	Victim of online grooming	54
Bullied online by other children	70	Bullied online by other children	43	Become isolated	53
HU	%	MT	%	NL	%
Victim of online grooming	59	See sexually/violently explicit images on the Internet	64	See sexually/violently explicit images on the Internet	54
See sexually/violently explicit images on the Internet	58	Victim of online grooming	54	Victim of online grooming	53
Get information about self-harm, suicide, anorexia	48	Get information about self-harm, suicide, anorexia	50	Bullied online by other children	47
AT	%	PL	%	PT	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	45	See sexually/violently explicit images on the Internet	67	Victim of online grooming	89
See sexually/violently explicit images on the mobile phone	36	Get information about self-harm, suicide, anorexia	60	See sexually/violently explicit images on the Internet	84
Victim of online grooming	33	Victim of online grooming	56	Bullied online by other children	81
RO	%	SI	%	SK	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	53	See sexually/violently explicit images on the Internet	55	See sexually/violently explicit images on the Internet	39
Victim of online grooming	51	Bullied online by other children	52	Give out personal information	34
Bullied online by other children	51	Victim of online grooming	50	Get information about self-harm, suicide, anorexia	28
FI	%	SE	%	UK	%
See sexually/violently explicit images on the Internet	58	See sexually/violently explicit images on the Internet	31	See sexually/violently explicit images on the Internet	59
Victim of online grooming	36	Victim of online grooming	25	Victim of online grooming	46
Become isolated	35	Become isolated	23	Get information about self-harm, suicide, anorexia	42

Q9. How worried are you that when your child is using the Internet or mobile phone, he/she ...
Base: all respondents; % "very worried" or "rather worried" shown by country

Čtvrtá skupina zjištění: Kdy žádá dítě o pomoc?

Údajně zhruba 44 % dětí v České republice žádá své rodiče o (nespecifikovanou) pomoc při pohybu na Internetu (**graf 29**). S technickými potížemi, např. počítačovým virem, přichází za rodiči cca 68 % dětí v České republice (**graf 31**) a pomoc při vyhledávání požaduje 54 % dětí (**graf 32**). Ve všech těchto případech se jedná o údaj, který je vysoce nad unijním průměrem. Zcela jiná situace nastává v případě setkání dítěte s internetovým obsahem, který je „podivný“, „násilný“, „sexuální“, respektive pokud se jedná o šikanu či jiné formy obtěžování. V takovém případě rodiče osloví jenom 7 % dětí v České republice. To je sice unijní podprůměr, ale ve většině zemí situace není o mnoho lepší (**graf 33**).

Chart 29: Has your child asked for your help when a problem occurred using the Internet?

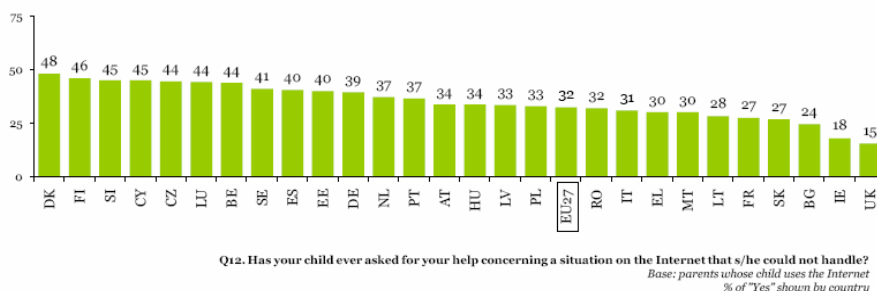

Chart 31: Children asking for help in case of a technical problem (e.g. a virus)

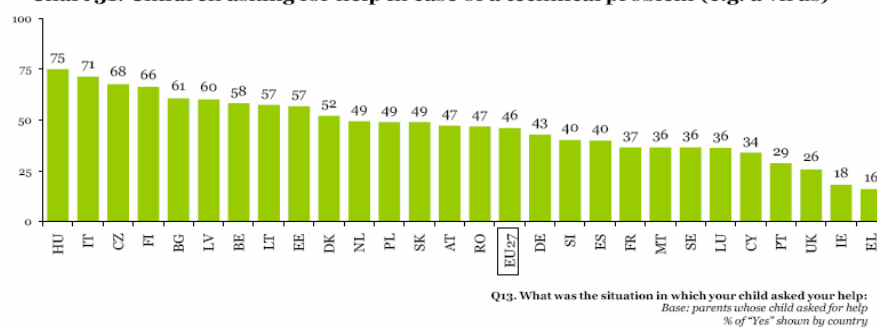

Chart 32: Children asking for help when searching the Internet

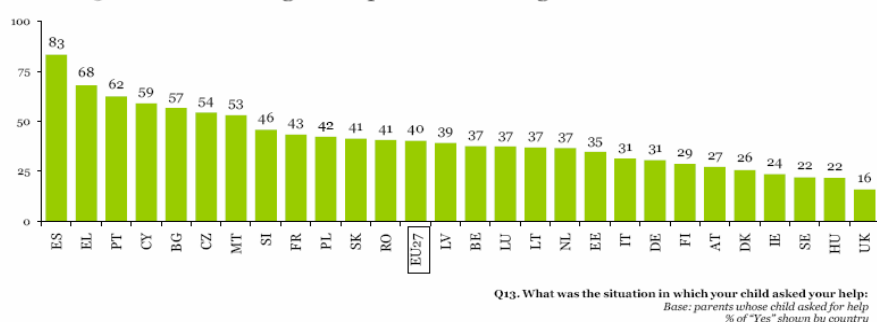
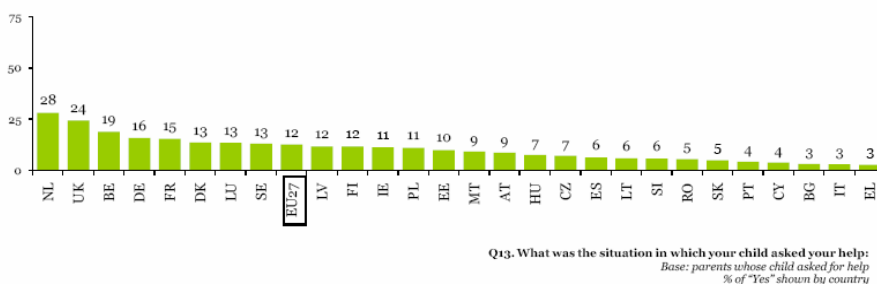

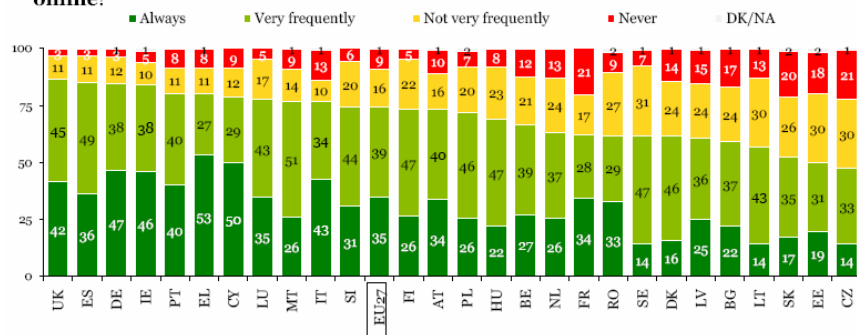
Chart 33: Children asking for help when being contacted by a stranger, having found violently or sexually explicit images, being bullied or harassed

Pátá skupina zjištění: Rodičovský dozor

Na otázku „jak často s dítětem hovoříte o tom, co dělá na Internetu“ (**graf 35**) odpovědělo vůbec nejméně respondentů (rodičů) „vždy“ či „často“ právě v České republice (14 a 33 %).

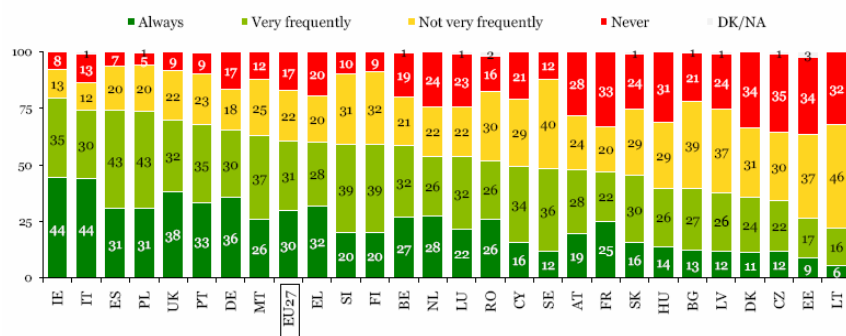
Chart 35: How often do you ask/talk to your child about what he/she is doing or did online?

Q6. When your child uses the Internet at home, what do you usually do?
Base: parents whose child uses the Internet from his/her own computer or from the family's computer at home
% by country

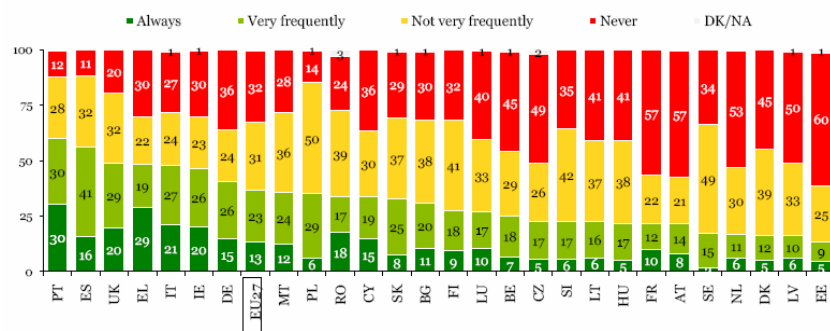
Podobně tak 35 % rodičů v České republice není nikdy poblíž surfujícího dítěte (**graf 36**). Celkem 49 % rodičů v České republice nikdy s dítětem během jeho surfování po Internetu neseďává (**graf 37**).

Chart 36: How often do you stay nearby when your child uses the Internet?

Q6. When your child uses the Internet at home, what do you usually do?
Base: parents whose child uses the Internet from his/her own computer or from the family's computer at home
% by country

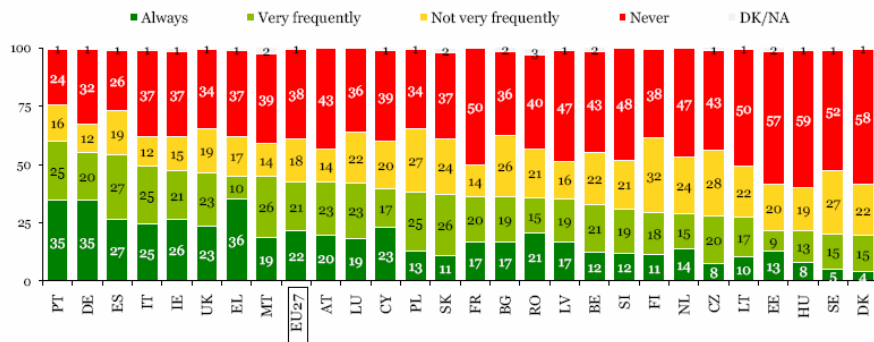
Chart 37: How often do you sit with your child when he/she uses the Internet?

Q6. When your child uses the Internet at home, what do you usually do?
Base: parents whose child uses the Internet from his/her own computer or from the family's computer at home
% by country

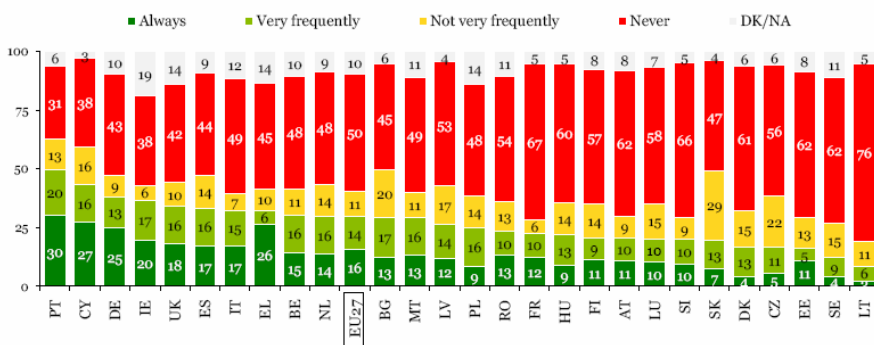
Jen zhruba 8 % rodičů v České republice kontroluje, na které stránky se jejich dítě dívalo (**graf 38**), cca. 5 % kontroluje, zda jejich dítě nevytvořilo svůj profil na některé sociální síti (třeba facebook.com nebo libimseti.cz) (**graf 39**), respektive 4 % rodičů kontrolují svým dětem e-mail (**graf 40**). Vždy se jedná o údaj hluboce pod unijním průměrem.

Chart 38: How often do you check the computer later to see which sites you child visited?

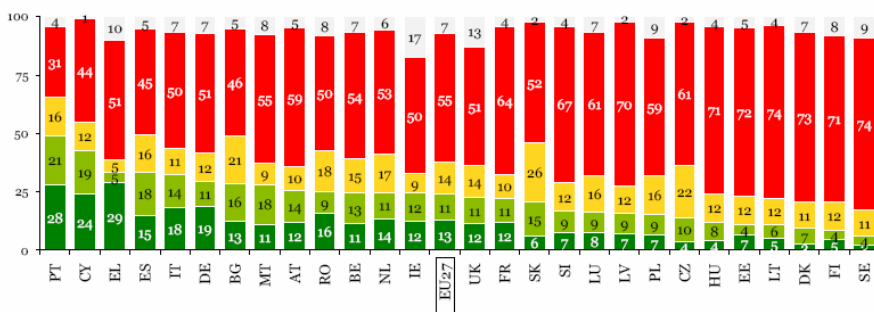
Q6. When your child uses the Internet at home, what do you usually do?
Base: parents whose child uses the Internet from his/her own computer or from the family's computer at home
% by country

Chart 39: How often do you check whether your child has a profile on a social networking site/online community?

Q6. When your child uses the Internet at home, what do you usually do?
Base: parents whose child uses the Internet from his/her own computer or from the family's computer at home
% by country

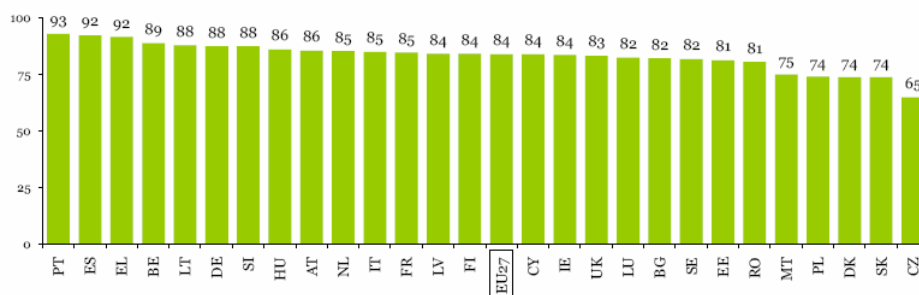
Chart 40: How often do you check the messages in your child's e-mail / IM service?

Šestá skupina zjištění: Výslovné rodičovské zákazy

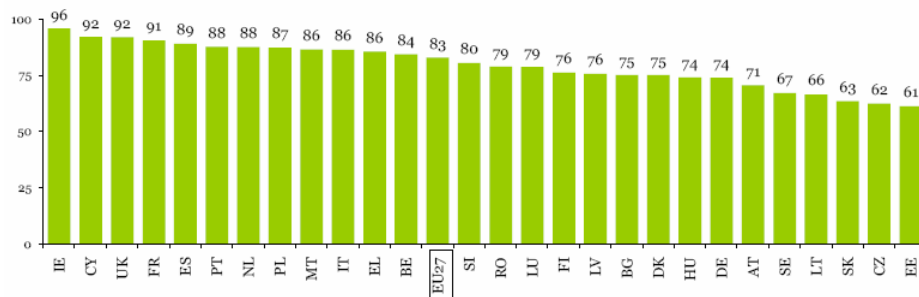
I pokud odhlédneme od skutečnosti, že řada rodičů není s to plnění svých zákazů v praxi zkontrolovat, Česká republika patří mezi naprosto nejliberálnější společnosti (co se týče udělování zákazů dětem pro chování na Internetu). Ať již se to týká zakazu on-line nákupů (**graf 45**), rozhovorů s neznámými lidmi (**graf 46**), trávení „příliš mnoho času on-line“ (**graf 47**), vytváření profilu na sociálních fórech (**graf 48**), návštěv chat-rooms (**graf 49**) nebo stahování a spouštění hudby, videa a her (**graf 51**). Rodiče v České republice zakazují tyto aktivity méně než rodiče v ostatních zemích Evropské unie.

Chart 45: Not allowed to buy online

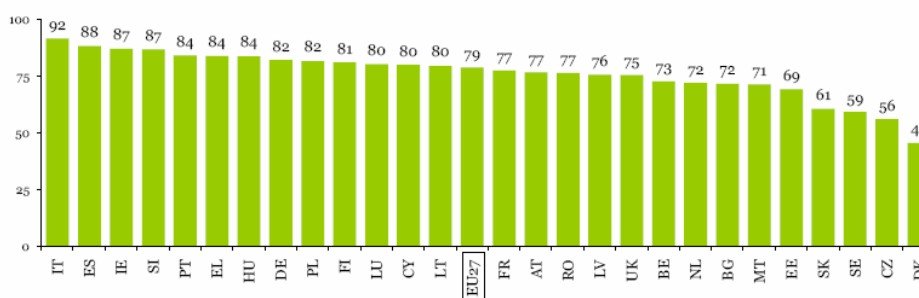
Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
% of "Not allowed" shown by country

Chart 46: Not allowed to talk to people they don't know in real life

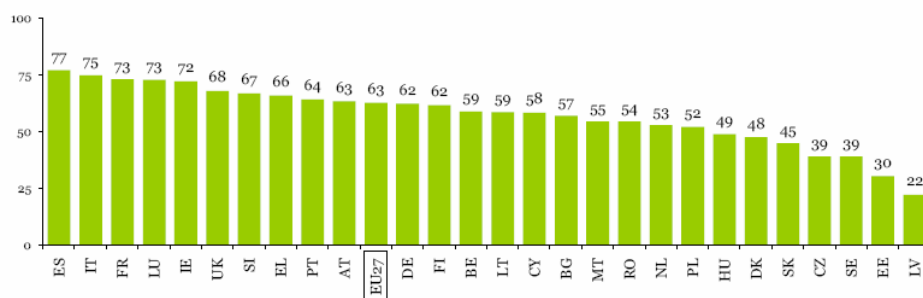
Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
% of "Not allowed" shown by country

Chart 47: Not allowed to spend a lot of time online

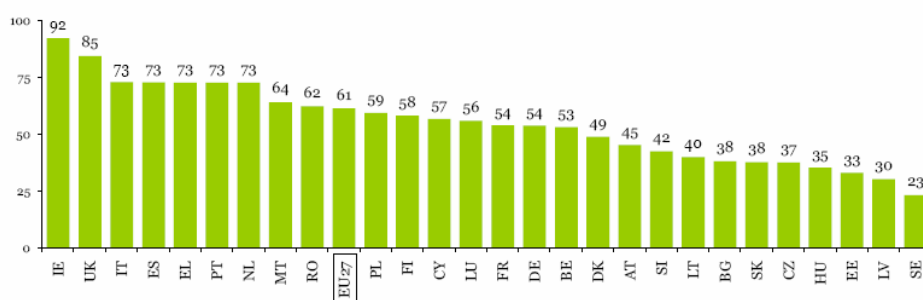
Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
% of "Not allowed" shown by country

Chart 48: Not allowed to create a profile in an online community

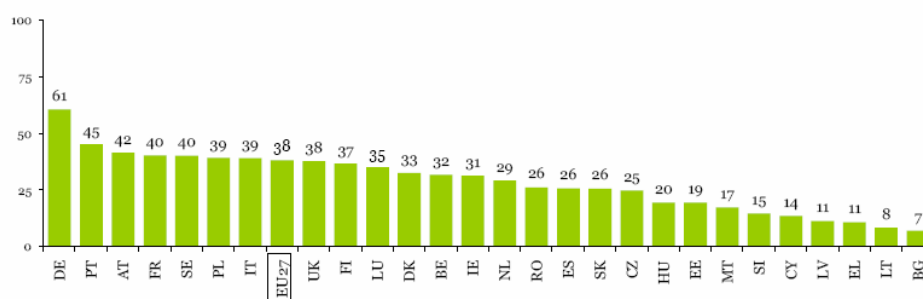
Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
 % of "Not allowed" shown by country

Chart 49: Not allowed to visit chat rooms

Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
 % of "Not allowed" shown by country

Chart 51: Not allowed to download or play music, films, games

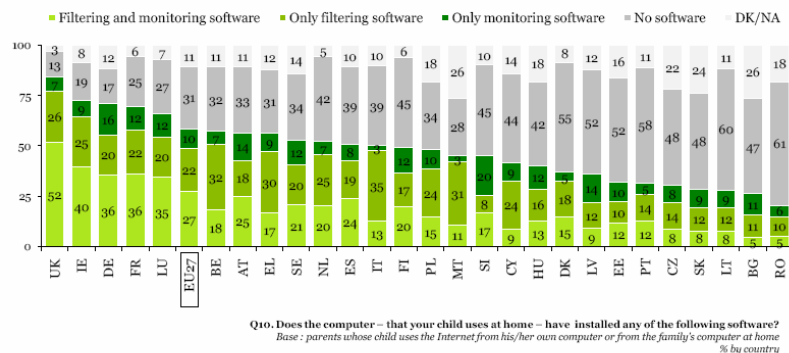

Q7A. Some parents are restricting activities, while others are letting their allowing more activities to their children online. I will list activities, and please tell for each if you allow them or not:
Base: parents whose child uses the Internet
 % of "Not allowed" shown by country

Sedmá skupina zjištění: Využívání monitorovacího software

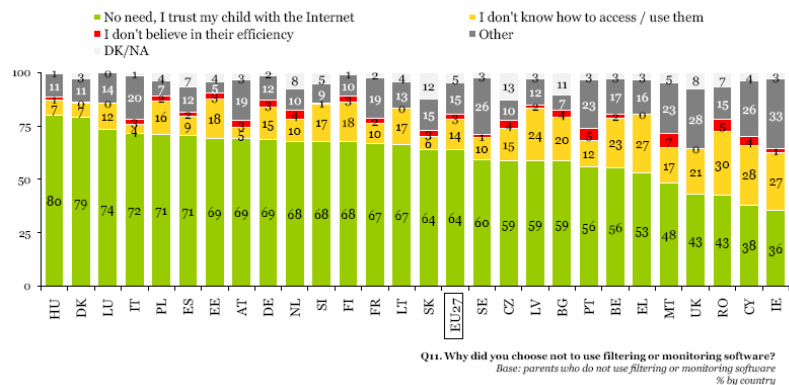
I v případě užívání ochranných opatření na Internetu patří rodiče v České republice mezi ty méně aktivní. Zhruba 30 % respondentů v České republice užívá určitý monitorovací nebo filtrovací software. Menší podíl v tomto ohledu ohlásily jen čtyři další země Unie (**graf 54**).

Chart 54: Use of monitoring and filtering software

Mezi důvody pro neužívání takového software respondenti uvedli důvěru v dítě (59 %), ale hned na druhé místě konstatovali, že by s takovým software neuměli zacházet (15 %) (**graf 56**).

Chart 56: Reasons for not using filtering or monitoring software

Osmá skupina zjištění: Komu byste sdělili nelegální obsah na Internetu?

Na policejní orgány by se obrátilo 83 % respondentů (graf 58), na horkou linku 25 % respondentů (graf 59, menší důvěře se linky těší jen v Rakousku, Itálii a Estonsku; z obou zjištění zároveň vyplývá, že přinejmenším 8 % rodičů by se obrátilo na oba subjekty).

Chart 58: Reporting illegal content to the police

Q16. Where or to whom would you report illegal content (like child abuse material)?
Base: all respondents
% of "Yes" shown by country

Chart 59: Reporting illegal content to a hotline

Q16. Where or to whom would you report illegal content (like child abuse material)?
Base: all respondents
% of "Yes" shown by country

Devátá skupina zjištění: Co považujete za přínosné vykonat v oblasti zlepšení bezpečnosti dětí na Internetu?

Jedná se o vysoce varovnou pasáž, kde se Česká republika objevuje na posledních dvou pozicích, což lze vykládat i tak, že se jedná o zemi, kde rodiče přistupují k celé záležitosti absolutně pasivně, bez konstruktivních podnětů a bez ucelené vize o tom, co je pro bezpečnost jejich vlastních dětí třeba udělat. Lepší vzdělávání o bezpečnosti na Internetu by uvítalo 75 % rodičů (graf 64), více osvětových kampaní o rizicích kyberprostoru 69 % (graf 65), větší dostupnost monitorovacího software 56 % (graf 69), kursy pro rodiče, přádané nevládním sektorem, vládou nebo orgány místní samosprávy 51 % (graf 70), četnější a lepší rady pro rodiče na stránkách, užívaných dětmi 71 % (graf 66), přísnější regulování podnikání v oblasti internetového obsahu a služeb 67 % (graf 67), vytvoření kontaktních bodů pro rodiče a děti, kde by bylo možné obdržet rady o bezpečném užívání Internetu 64 % (graf 68). Názor, že „každé opatření pomůže“ zastává 24 % rodičů v České republice (graf 69). Problémem je zejména, že v zemích s obdobným rozšířením Internetu jako v České republice (viz výše grafy 2 a 3) většinou rodiče žádají více informací než zdejší rodiče (a jsou si více vědomi rizik a důležitosti osvěty).

Chart 64: More/better teaching and guidance on Internet use in schools

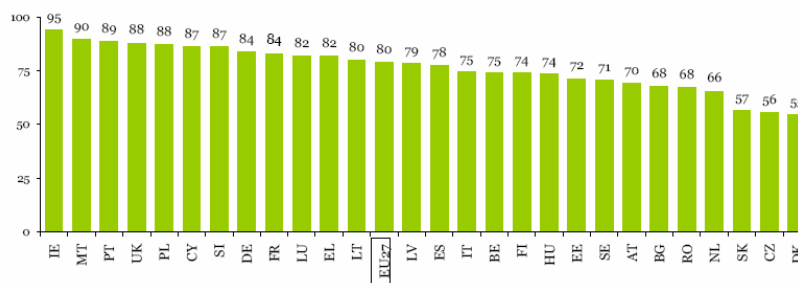
Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% of "Would contribute" shown by country

Chart 65: More awareness raising campaigns on online risks

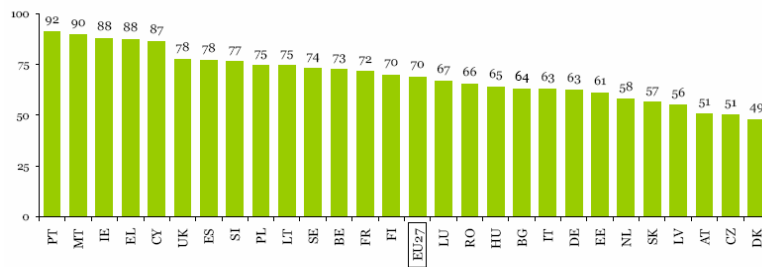
Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% of "Would contribute" shown by country

Chart 69: Improved availability or performance of monitoring software

Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% of "Would contribute" shown by country

Chart 70: Training sessions organised for parents by NGOs, government, local authorities

Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% of "Would contribute" shown by country

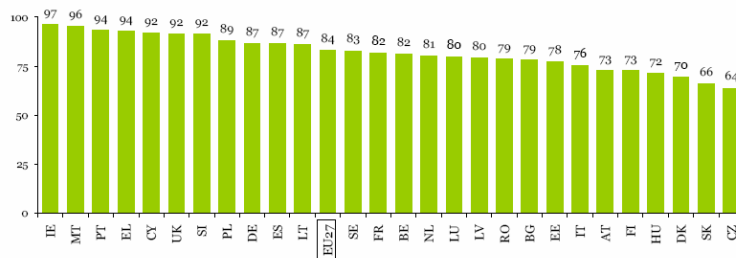
Chart 66: More/better information and advice for parents on the websites that children use

Chart 67: Stricter regulation for businesses that produce online content and services

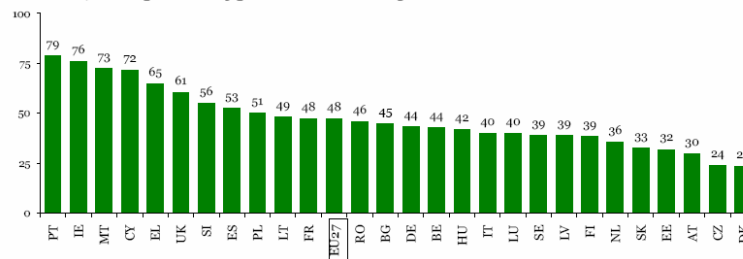

Chart 68: Contact points where parents and children can receive individual advice about how to use the Internet safely

Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% of "Would contribute" shown by country

Chart 71: Proportion of parents answering that each measure would contribute

Q14. Which of the following do you think would contribute to a safer and more effective use of the Internet for your child?
Base: all respondents
% by country

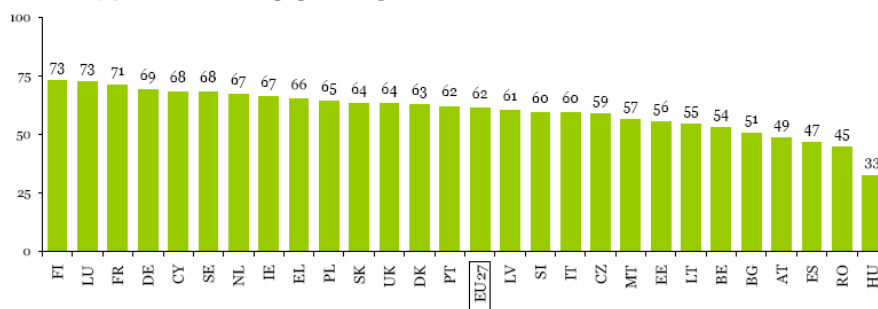
Desátá skupina zjištění: Kdo by měl vyvinout více úsilí v oblasti bezpečnosti dětí na Internetu?

Varovné je, že rodiče v České republice zastávají postoj o rozhodující roli rodiny a nejbližších přátel v této oblasti jen v 58 % případů (**graf 73**). Méně roli rodiny a přátel věří již jen v Rumunsku. V televizní vysílání, rozhlas a tisk vkládá naděje 59 % rodičů (**graf 74**), ve specializované internetové stránky 41 % (**graf 75**), v poskytovatele internetového připojení 30 % (**graf 76**), ve školu 33 % (**graf 77**, pátý nejvyšší údaj v Unii), v asociace, zaměřené na bezpečnost Internetu 13 % (pátý nejnižší údaj v Unii) a ve vládu a místní úřady 8 % (**graf 78**).

Chart 73: Family and friends

Chart 74: TV, radio, newspapers, magazines

Q15. Where do you get your information and advice on safety tools and safe usage of the Internet from?
Base: all respondents
% of "Yes" shown by country

Chart 75: Different websites

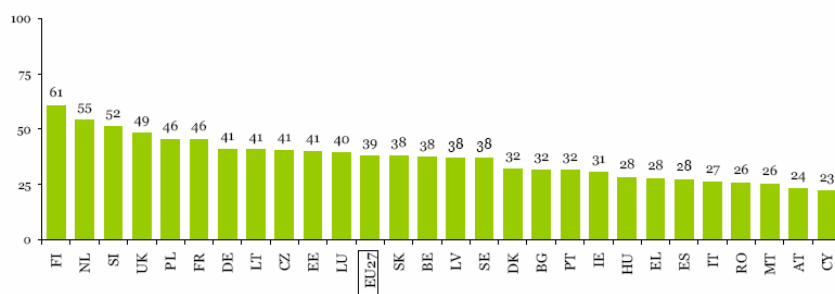
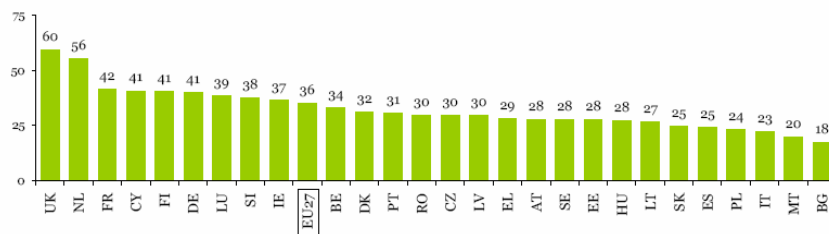

Chart 76: Internet service providers (ISPs)

Q15. Where do you get your information and advice on safety tools and safe usage of the Internet from?
Base: all respondents
% of "Yes" shown by country

Chart 77: Your child's school

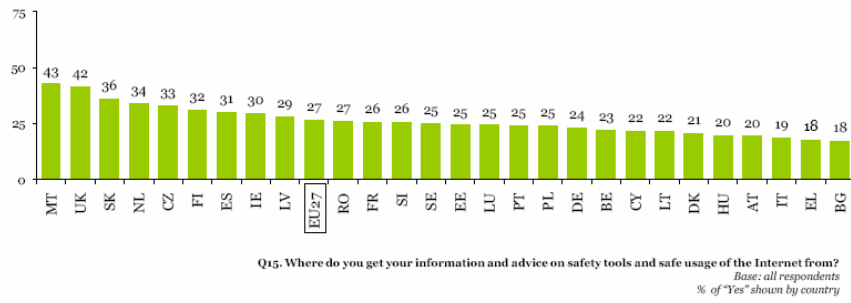

Chart 77: Associations and organisations dealing with Internet safety issues

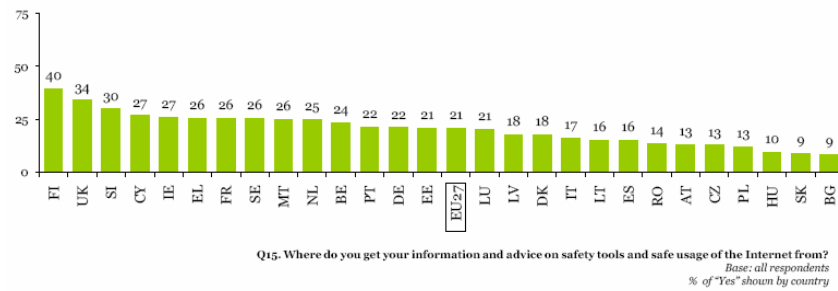

Chart 78: Government, local authorities

